

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 278/15</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **15 lipca 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **15 lipca 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **I. H. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Z (...) I. H. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **27 stycznia 2015 r.** sygn. akt **IV U 2461/14**

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczyni I. H. (1) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

Sygn. akt III AUa 278/15

Uzasadnienie

wyroku z dnia 15 lipca 2015r.

Decyzją z dnia 27 sierpnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że wnioskodawczyni I. H. (1) , jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom : emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 marca 2014r. W podstawie prawnej decyzji powołane zostały: art. 83 ust.1 pkt 1

w zw. z art.6 ust.1 pkt 5, art.12 ust.1 i art.13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013r.,poz. 1442 ze zm.) . W uzasadnieniu zaś faktycznym decyzji organ rentowy naprowadzał, że w oparciu o zgromadzoną dokumentację ustalono, że I. H. (1) figuruje jako osoba zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 marca 2014 r. z kodem osoby uprawnionej do opłacania składek od zadeklarowanej podstawy wymiaru składek nie niższej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę , nie prowadząc uprzednio tego rodzaju działalności zarobkowej i będąc nadto przez ostatnie dwa lata zarejestrowana w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna. W złożonych deklaracjach rozliczeniowych za miesiące marzec 2014 r., kwiecień 2014 r. i maj 2014 r. podstawę wymiaru składek stanowiły kwoty w wysokości 9. 365 zł ,a za miesiąc czerwiec 2014 r.- 2. 497,33 zł. Tymczasem dokumenty przedłożone przez wnioskodawczynię wskazują, że w marcu 2014 r. uzyskiwała ona przychód w kwocie jedynie 2. 000 zł, a w kwietniu i maju 2014 r. odpowiednio – 1. 540 zł , i – 900 zł. , a więc

wysokości uniemożliwiającej opłatę zadeklarowanych składek. Tym samym- w ocenie organu rentowego - celowym działaniem I. H. (1) było zadeklarowanie wysokich podstaw wymiaru składek ,by móc w przyszłości uzyskać wysokie świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tego zaś rodzaju czynności podjęte przez w/w nie świadczą o faktycznym i rzeczywistym wykonywaniu działalności gospodarczej, mając wyłącznie na celu stworzenie pozoru jej wykonywania. Reasumując organ rentowy uznał, że wnioskodawczyni nie udowodniła, że wykonywała –rodzącej obowiązek ubezpieczeń społecznych - działalności gospodarczej .

Wnioskodawczyni I. H. (1) odwołała się od w/w decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie. W odwołaniu z dnia 22 września 2014r., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez potwierdzenie statusu ubezpieczeniowego wynikającego z podjęcia z dniem 1 marca 2014r. i następczego prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej , wnioskodawczyni zarzuciła ,że wbrew stanowisku pozwanego organu rentowego , działalność ta była faktycznie przez nią wykonywana , co potwierdza nie tylko stosowna w tym względzie dokumentacja w tym ta dotycząca osiągniętych przychodów czy wykorzystania samochodu osobowego do celów służbowych ale też, co mogą potwierdzić , wnioskowani przez nią świadkowie w tym osoba na rzecz której wykonywane były usługi. Podając przy tym ,iż działalność gospodarcza dotyczy miała projektowania i wykonywania prac plastycznych – z zaakcentowaniem posiadania niezbędnych w tym zakresie kwalifikacji (ukończenie studiów wyższych w kierunku sztuk plastycznych oraz uczestnictwo w warsztatach pisania ikon), odwołująca dodatkowo podkreślała ,że pozwany ZUS nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez nią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (przywołując w tym względzie uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010r. II UZP 1/2010) , a możliwość skorzystania z preferencyjnej stawki tych ubezpieczeń była jej uprawnieniem, a nie obowiązkiem . Stąd zadeklarowanie przez nią maksymalnej ,ale w pełni dopuszczalnej prawem -podstawy wymiaru składek nie może być samo w sobie okolicznością uzasadniającą wyłączenie jej z ubezpieczeń społecznych.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 7 listopada 2014r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawczyni z tych samych względów , które przywołane zostały w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie ,po rozpoznaniu odwołania I. H. (1), wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015r. (sygn. akt IV U 2461/14);

- w pkt I - zmienił zaskarżoną decyzję ZUS stwierdzając ,iż wnioskodawczyni jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom : emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu poczynszy od dnia 1 marca 2014r.,

- w pkt II- zaś zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że I. H. (1) z dniem 1 marca 2014 r. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą(...) I. H. (1), której przedmiotem było projektowanie specjalistyczne. Bezpośrednio przez zgłoszeniem rozpoczęcia tej działalności wnioskodawczyni pozostawała zarejestrowana jako osoba bezrobotna. Wcześniej ukończyła studia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych oraz brała udział w warsztatach pisania ikon organizowanych przez Stowarzyszenie (...) w R. . Ponieważ uprzednio niejednokrotnie dla różnych osób malowała obrazy na zamówienie, więc postanowiła zająć się tym zawodowo w ramach działalności gospodarczej. Wnioskodawczyni świadczyła usługi głównie z zakresu malowania obrazów – co potwierdził wprost świadek M. Ż. , której odwołująca namalowała dwa obrazy , dekoracji ściennych (usługi na rzecz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. (...) w R. ,potwierdzone dokumentacją księgową) czy pisania ikon. Wykonywała też usługi biurowe. W kwestii założenia działalności gospodarczej, zasad podlegania ubezpieczeniom i wysokości składek na ten cel wnioskodawczyni radziła się w biurze rachunkowym prowadzonym przez B. P. , co w/w jako świadek ,a zarazem ostatecznie obsługująca prowadzoną przez odwołującą działalność gospodarczą , potwierdziła w swoich zeznaniach. Ostatecznie zadeklarowana przez I. H. (1) podstawa wymiaru składek wyniosła 9. 365 zł tj. najwyższą – maksymalną obowiązującą w tamtym okresie i dotyczyło to miesięcy : marzec ,kwiecień i maj 2014r. , zaś w czerwcu -z uwagi na wystąpienie niezdolności do pracy -była to kwota odpowiednio proporcjonalna 2. 497,33 zł. Jednocześnie wnioskodawczyni z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej osiągnęła przychód: w marcu 2014 r. – w kwocie 2. 000 zł, w kwietniu 2014 r. – 1. 540 zł ,a w maju 2014 r. – 900 zł. Od 9 czerwca 2014 r. I. H. (1) stała się niezdolna do pracy a w dniu (...) urodziła dziecko. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Rzeszowie uznał żądanie odwołania za w pełni zasadne, a zaskarżoną decyzję ZUS za naruszającą prawo. Podkreślając bowiem ,że zebrane

w sprawie dowody jednoznacznie potwierdzają rozpoczęcie i faktyczne następcze prowadzenie przez odwołującą pozarolniczej działalności gospodarczej – przy niezależnym zaakcentowaniu nie obalenia przez pozwanego organu rentowego, wynikającego już z formalnego wpisu do ewidencji , domniemania prowadzenia tego rodzaju działalności przez wnioskodawczynię ,oraz podkreśleniu ,iż działalność ta polega zarówno na tworzeniu odpowiednich warunków do jej wykonywania, oczekiwaniu na zamówienie, poszukiwaniu klientów jak i na faktycznym wykonywaniu konkretnej pracy , choćby nawet w niewielkim rozmiarze (przy powołaniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2006r. I UK 289/05, OSNP2007/11-12/168) – Sąd I instancji stwierdził ,że po stronie odwołującej powstał tym samym obowiązek ubezpieczeń społecznych przewidziany w art. 6 ust.1 pkt 5 i art.12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r.,poz.121). Równocześnie Sąd Okręgowy zauważał, że na przyjęcie powyższego pozostaje bez wpływu zarówno okoliczność podjęcia przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej w stanie ciąży - tu przy zaakcentowaniu ,że ten stan ,sam sobie nie był ku temu przeszkodą zwłaszcza przy uwzględnieniu specyfiki działalności, nie wymagającej znacznego wysiłku fizycznego oraz pozwalającej na ustalenie elastycznych godzin wykonywania usług i wskazaniu na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 13 marca 2013 r. III AUa 1542/12 Lex nr 1311944 - jak też zadeklarowana przez nią wysokość podstawy wymiaru składek. W tym bowiem ostatnim przypadku Sąd

I instancji podkreślał, że podstawa ta mieściła się w ramach przewidzianych w art.18 ust. 8 i art. 20 ust.3 w/w ustawy systemowej , przy czym w przypadku tej grupy ubezpieczonych nie jest ona powiązana z osiąganym faktycznie przychodem.

W konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdził ,iż po stronie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą istnieje prawo do zadeklarowania, w granicach określonych ustawą, dowolnej kwoty jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Sposób zaś w jaki realizuje ona to uprawnienie zależy wyłącznie od jej decyzji i nie jest dopuszczalna ingerencja w tę sferę jakiegokolwiek innego podmiotu, w tym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (tu przywołując uchwałę Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2010 r. II UZP 1/10 OSNP 2010/21-22/267). W podstawie4

prawnej wyroku ,oprócz wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego, powołany został art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnione zaś zostało treścią art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U z 2013, poz. 490) .

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 27 stycznia 2015r.zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. W apelacji z dnia 23 lutego 2015r. pozwany organ rentowy , zarzucając zarówno naruszenie prawa procesowego tj. art.233 §1 k.p.c. przez błąd w ustaleniach faktycznych co do podjęcia przez wnioskodawczynię czynności związanych z pozarolniczą działalnością gospodarczą , jak i prawa materialnego tj. art.12 ust.1 i art.13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r.,poz.121) przez przyjęcie ,że po stronie odwołującej powstał obowiązek ubezpieczeń społecznych , wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawczyni. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący ,opisując przebieg dotychczasowego postępowania i kwestionując ogólnie stanowisko Sądu I instancji co do wykazania przez odwołującą wykonywania pracy w ramach zgłoszonej działalności gospodarczej , raz jeszcze podkreślał ,że podjęte przez wnioskodawczynię czynności o charakterze ewidencyjnym miały wyłącznie na celu stworzenie pozoru wykonywania tego rodzaju działalności , za czym dobitnie przemawia już sama wysokość zadeklarowanej przez ubezpieczoną podstawy wymiaru składek, nie pozostająca w jakimkolwiek związku z realnym do osiągnięcia przychodem.

Wnioskodawczyni I. H. (2) o oddalenie apelacji ZUS , przy zasądzeniu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych (złożone na rozprawie apelacyjnej oświadczenie pełnomocnika wnioskodawczyni).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ,rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., zważył co następuje;

Apelacja jest nieuzasadniona jako taka podlega oddaleniu.

Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 27 stycznia 2015 r. jest – wbrew zarzutom zaskarżenia – wyrokiem trafny i odpowiadającym prawu. Przede wszystkim w żaden sposób nie można uznać za skuteczny zarzut apelującego naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c., skoro ogranicza się on do gołosłownego stwierdzenia wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych ,przy odwołaniu się przez skarżącego do stanu faktycznego który w jego przekonaniu odpowiada rzeczywistości . Tym samym skarżący w żaden sposób nie wykazał aby Sąd Okręgowy w Rzeszowie dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przekroczył granice swobodnej oceny dowodów (bliżej o przesłankach skuteczności omawianego zarzutu naruszenia prawa procesowego w bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego w tym m.in. wyroku z dnia 23 stycznia 2001r. IV CKN 970/00 LEX nr 527533, czy wyroku z 10 stycznia 2002 r. II CKN 572/99 LEX nr 53136) . Niezależnie od tego podkreślić należy ,że w sprawach których organ rentowy kwestionuje tytuł ubezpieczenia, to na nim właśnie spoczywa ciężar dowiedzenia tego faktu stosownie do art.232 k.p.c. (tak też wprost w wyroku Sądu Najwyższego dnia 15 lutego 2007r. I UK 269/06 OSNP 2008/5-6/78), gdy tymczasem w okolicznościach przedmiotowej sprawy , to w istocie wyłącznie odwołująca starała się wykazać ,iż po dniu 1 marca 2014r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą . Zaoferowane zaś przez nią dowody tak z dokumentów (w tym księgi przychodów czy ewidencja kosztów eksploatacji samochodu wykorzystywanego do celów służbowych) , jak i dowody osobowe (zeznania świadków B. P. i M. Ż.) , opisane szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i właściwie ocenione , jednoznacznie potwierdzały powyższą okoliczność ,co tym samym stanowi o przyjęciu przez Sąd Apelacyjny poczynionych w tym względzie przez Sąd I instancji ustaleń za prawidłowe i własne. W konsekwencji powyższego Sąd II instancji podzielić też musi w pełni dokonaną przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie ocenę prawną sprawy sprowadzającą się do tego , że w przypadku tej grupy ubezpieczonych potwierdzenie istnienia tytułu ubezpieczenia wyklucza możliwość jakiegokolwiek weryfikacji zadeklarowanej przez nich podstawy wymiaru składek. Ugruntowana bowiem już w tej mierze judykatura

Sądu Najwyższego jak też sądów powszechnych wyraźnie stanowi, że w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osób

z nimi współpracujących, wysokość składek nie jest związana z faktycznie osiąganym przychodem i jego wysokością lecz jedynie z istnieniem tytułu ubezpieczenia

i zadeklarowaną kwotą. Skoro więc przepis prawa ubezpieczeń społecznych o charakterze ius cogens (art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – tekst jednolity Dz. U. 2015 r., poz.121) zezwala na zadeklarowanie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tych osób na poziomie do 250 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia , to zachowanie płatnika realizującego swe uprawnienie w oparciu o taki bezwzględnie obowiązujący przepis prawa, nie może być podważone przez odwołanie się do art. 58 k.c. czy

art. 83 k.c.. Omawiany stosunek ubezpieczenia nie podlega bowiem co do zasady ocenie zgodności z normami prawa cywilnego, ponieważ objęcie nim nie poprzedza czynność kreująca stosunek cywilnoprawny . Nie jest przy tym też dopuszczalna wykładnia przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z punktu widzenia przewidzianej w art. 5 k.c. klauzuli generalnej tj. zasad współżycia społecznego z uwagi na to, że są to przepisy prawa publicznego cechujące się niezbędnym rygoryzmem (por. m.in. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r. II UZP 1/10 OSNP 2010/21-22/267 , wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2008 r. II UK 71/08 LEX nr 519959, czy z dnia 11 grudnia 2014 r. I UK 145/14 LEX nr 1622302 , a także wyroki sądów apelacyjnych jak na przykład wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 lutego 2013r. III AUa 1555/12 LEX nr 1293068 , czy wyroki tut. Sądu , jak ten nie publikowany z dnia 12 października 2005r. III AUa 870/05 , jeden z ostatnich z dnia 18 marca 2015r. III AUa 938/14 LEX nr 1667617). Tym samym zadeklarowanie przez wnioskodawczynię I. H. (1) maksymalnej dopuszczalnej podstawy wymiaru składek nie mogło też w żaden sposób wpłynąć na podważenie jej tytułu ubezpieczenia, podobnie jak również – co słusznie skonstatował także Sąd I instancji – fakt przystąpienia do tego rodzaju ubezpieczeń w stanie ciąży (tu z kolei wskazać należy na potwierdzający tę tezę wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012r. I UK 350/11 Lex nr 1215610 , w którym przesądzono, że kobieta którą mąż na miesiąc przed porodem zgłosił do ZUS jako osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, dostanie zasiłek macierzyński obliczone od maksymalnej zadeklarowanej podstawy).

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów - z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych – na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak

w pkt I sentencji wyroku. Ogólny wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie pozwanego organu rentowego poniesionymi przez wnioskodawczynię w postępowaniu odwoławczym kosztami zastępstwa procesowego, o czym z kolei orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i przy uwzględnieniu minimalnej stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika, przewidzianej w § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.). Na koniec nasuwa się zaś generalna uwaga, że o ile działania racjonalnego ustawodawcy zmierzające do stworzenia swoistej zachęty dla prowadzących działalność gospodarczą do deklarowania przez nich kwot wyższych od minimalnych, celem istotnego zasilania Funduszu, okazały się ostatecznie płonne stając się zarazem polem do różnego rodzaju nadużyć, to nie pozostaje nic innego jak tylko zmiana obowiązujących w tym względzie przepisów prawa, co z oczywistych względów nie leży w gestii orzekających sądów (wiadomym jest przy tym, że jeszcze w 2012r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zaproponowało rządowi zmianę przepisu ustawy zasiłkowej dotyczącego zasad wyliczania zasiłku macierzyńskiego- zmiana dotyczyła osób, które opłacałyby składkę chorobową krócej niż 12 miesięcy od wyższej podstawy niż najniższa, gdzie ta ostaną właśnie miała stać się punktem wyjścia do wyliczania zasiłku macierzyńskiego), ale jak na razie działania te okazały się bezskuteczne.

ZARZĄDZENIE

1/ (...)

2/ (...)

3/...